

POMHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

12. číslo

Budyšin, december 1979

Lětnik 29

Rozpominanje wo wobrazu:

Jan Křćenik — profet adwenta

1. Hladajmy rozpominajo na wobraz: Widźimy rozbudženeho čłowjeka. Cyła postawa pruži rozžahłosć. Wobličo je rysowane wot starosće a horja. Steji drje, a tola je kaž by so doprědka walał — lečace włosy to

zwobraznjeja. Jedna ruka je pozběhnjena, kaž by chcył rozžahle někoho wopřisahać. Tamna pokazuje na profetisku knihu. W njej widźimy na jednej stronje kolebku Božeho naroda, na druhej stronje křiž.

Jan Křćenik

Jiři Zejfart

To je muž, kotremuž njeje wšo wšojedne! To je muž, kiž sej wulke starosće čini. To je muž, kiž so z cylej swojej mocu a bjez wahanja za tu wěc zasadźuje, kotruž je za prawu spóznał!

2. Hladajmy do biblije: Jan Křćenik njeboji so, farizejam a saducejam do mjezwoča jich njeprawdu rjec: „Splaho zmiji, što je was wučil přichodnemu hněwej čekać? Činće tohodla hódne skutki nakazanja a njezapočće mjez sobu powědać: Mamy džě Abrahama za wótca.“ Tak běše to hižo tehdom a tak je to wšudže, hdžež su wulke rozdžěle mjez bohatymi a chudymi! W Zejlerjowych spisach namakach hrónčko:

„Štož křiwi prawa chudeho, so k bohu woła podarmo!“ To, štož je naš serbski basnik-farar tu jako ludowe hrónčko napisał, je to samsne, štož mjeni profet: Nic někajke jenožnabožne skutki pomhaja, ale konkretne nakazanje. Jako so ludžo Jana prašeja, što maja činić, dawa jim pokikiwy k tajkemu konkretnemu nakazanju: „Štož ma dvě sukni, daj jednu tomu, kiž žaneje nima, a štož ma jědže, njech sćini podobne...!“

A potom pokazuje na jednoho, kiž je to w swojim žiwjenju ze wšej konsekwencu činił: Jězus Chrystus! Jan widži jeho narod, jeho přichad a jeho smjerć w jednym, dokelž wón wě, zo čłowjek, kiž z tajkej konsekwencu ludžom do swědomja reči, we ložu njewumřeje. Tohodla je wón pod mječom kata wumrěł, a tohodla je Jězus na křižu wumrěł. Dalše słowa wo Janje a Jězusu móžemy pola sceníkawk Mateja w třecim stawje, w jědnatym a štyrnatym a pola Lukaša w přěnim a sydmym stawje čitać.

3. Što woznamjenja to za nas? Što praji nam tutón wobraz, što praji nam profet Jan Křćenik? Wón pokazuje nam Jězusa, wón je, kaž so praji, jeho předchadnik. Wón nam pokazuje, kak mamy so na Jězusowy přichad, na hody přihotować. Kak wupada to pola wjetšiny tež křesćanow konkretnje? Z čim přihotujemy so na hody? Budźmy sprawni: z nakupowanjom! Wot Jězusa mamy so patoržicu wječor něšto hodžin sentimentalnje hnuć. Hač drje je to to, čehoždla je tuta postawa na wobrazu tak rozbudžena?

Myslu sej, zo tu hinaše problemy k diskusiji steja: Naša cyrkej skedźbnja nas w tutym adwence zaso na zběrku „Chlěb za swět“. Hdyž pak tam snadź tež wulki dar dam, tu pak

(Pokročowanje na str. 2)

(Pokročowanje ze str. 1)

při nakupowanju stajnje jenož so hořšu, „što wšo njedawa“, potom njejsym konsekwentny. Fakt džensa je, zo dyrbymy my w našich bohatych krajach — a k tym slišamy po slowach našeho biskopa dr. Hempela, kotryž sam znaje wjele krajow třećeho swěta, tež my w NDR! — sebi jara přemyslić, što woznamjenja dopjelnjene žiwjenje, prawe čtowjeske žiwjenje. Runje w tutych měsacach mam začišć, zo wobsteji dopjelnjene žiwjenje za mnohich tež křesćanow jenož w dopjelnjenju wšěch materielných přecow. Čłowjek, kiž spyta tež na druge, duchowne, dušine bohatstwa pokazać, toho kamjenjuja.

Jan Krčenič je w swojim rozahłym přédowanju so zasadžował za dželenje. Najwjětša njesprawnosć na swěće je njesprawne rozdželenje bohatstwow swěta. So za jich sprawniše rozdželenje zasadžować, a to nic jenož zwjersnje, je: rozžahle přédowanje Jana Krčeniča sčehować a so hódnje přihotować na přichad krala sprawnosće, Jězu Chrysta!

Cyril Pjech

Hrono za měsac december:

Luby čítarjo!

Džeržiče džensa decemberske čisło našeho „Pomhaj Bóh“ w rukomaj. December, to wozjewja so adwent, hody, změna lěta. Hrono za tutón měsac čítamy w knize profeta Jesaja 54, 10: „Moja milosć so wot tebje njezminje.“ Bóh tak k nam rěči. Wón je tehdóm přez profeta Jesaja k ludej Israel rěčať, wón rěči tež džensa hišće w decembru lěta 1979 k nam.

Chcu Wam powědać stawiznu, podawiznu. Žanu staru, nowu, kotraž je so w jednym wulkim měsće tak abo tež cyle hinak wotměta.

Bě to w měsacu decembru lěta 197? w jednym z našich nowych wulkoměstow. Tam bydleše mlode mandželstwo. Běštaj so před krótkim datoj zwěrować a běštaj, napřečo wšěmu wočakowanju, dóstaloj bydlenje. Nic jara wulke, žadyn nowotwar, ale běchu to swójske štyri scěny! Přeceljo běchu jimaj při wobnowjenju pomhal, a tak bě to nětko rjane, přitulne doma.

Nětko chcystaj tež hromadže swoje přenje hody swječić. Kupi so štom. To džěše cyle derje. Mala, šwižna jědla. Ju pyšić bě hižo česo. Hodowne kule njeběštaj móhloj kupić a ze zločanej lametu njewědžestaj što započec. Tuž sej zbastlowaštaj hwězdy z papjery a słomy. Muž spřihotowa sej dvě bleši čerwjeneho wina za wječor. W kuchni spyta žona swój přeni hodowny wosušk spjec a kocku wopjec. Přihotowanje na swjědžen.

Běštaj sej tež hosća přeprosyloj. Muž bě dołho pola jedneje wotnajerki stwow bydli. Pola stareje, wosomdžesatlětnje, dobreje žony. Wona bě w měsće samotna. Ta měješe jeju hósć być.

Zhromadnje chcychu woswječić patoržicu.

Jako zwonješe, džěše muž k durjam a poprosy swoju něhdyšu ho-

spozu zdwórliwje do bydlenja. Připokaza jej čestne městno při blidže, a jeho žona nanosy hnydom swjědženku hosćinu.

Wjesele hromadže jědžachu a pijachu.

Žona a muž běštaj hordaj na so. Tak běštaj sej hody předstajajoj: wšo derje přihotowane a luby hósć přeproseny.

Staruška powědaše ze swojeho žiwjenja. Zhromadnje džěchu do cyrkwy: mlody por a stara žona.

Slyšachu stawiznu wo Mariji a Józefje, wo džěscu w žobiku, wo pastyrjach na polu a wo třoch kralach z rańšeho kraja.

Ale nadobo slyšestaj tutu stawiznu cyle hinak!

Běštaj byloj měnjenja, zo běštaj so derje přihotowaloj: z darami, z dobrym pićom a dobrej jědžu, z dobrym skutkom. Ale běštaj zabyloj, so samaj wobdarić dać! Měnještaj, zo dyrbitaj druhim swoju milosć wopokazać, a nětko pytnyštaj, zo bě Bóh jimaj hižo prjedy miły byť! Stara žona mjez nimaj měješe wječatej so wóće, swěćenje tych, kiž su wobdarjeni. W tym spoznaštaj sebje. To bě blyšč wobdarjenych, wobhnadzenych, wobmilowaných.

Njeplaci nětko hižo, so derje přez dary, jěsć a piće, přez dobre skutki na hody přihotować, ale sebje samoho wudać, přepodać božej milosći, Jězu Chrysta jako dar boži za naše žiwjenje priwzac.

Za tutón mlody por wožiwi so słowo profeta Jesaja: „Moja milosć so wot tebje njezminje“ znowa. Bóh wostawa swojemu słowu swěrný. Tak kaž či stari spěwachu: „Ach, wostaň při nas z hnadu...“ (spěwarske č. 199). K hodom je nas Bóh w swojej milosći z Jězu Chrystom wobdaril.

Přeju Wam a sebi, zo by so nam poradžilo, hody jako swjědžen wobhnadzenych a wobdarjených dožiwić.

Waš Handrij Blumenstein

Nóc 24. decembra

Struchly je stary biskopski palast, salpeter kapa z jeho murjow, a w zymskich nocach w nim přebywać je dračina. A katedrala při palasće je hoberska, jedne cyle žiwjenje njedosa, ju cyle přepučować, a w njej je tajka měsčnica kapalow a sakristijow, zo su někotre skoro njeznate.

Što budže stary arcybiskop — tak so prašeja — patoržicu wječor cyle sam činić, hdyž cyle město hody swječić? Kak čězke mysle přewinjeć? Wšitcy maja swój tróšt: džěci železnicu a kašporka, sotřička popku, mać ma džěci wokoło sebje, chory ma nowu nadžiju, jaty hlós druhého ze susodneje cele — što pak budže stary arcybiskop činić?

Don Valentino, službniwy sekretar Jeho ekscelency, smějkotaše so, hdyž slyše ludži tak rěcec. Arcybiskop ma Boha na hodownym wječoru!

Hdyž wón samlutki wosrjedž lódzymnje, prózdneje katedrale kleči,

To je Jitk: Serbja a Němcy, ewangelscy a katolscy a ateisća bydla tam přez jedni hromadže!

móhlo ée jeho na spočatku žel byč. Ale hdy bychu ludžo wědzeli! Samlutki wón njeje, a wón ani zymu nje-mrěje a nječuje so wosamočeny. Na hodownym wječoru znošuje so Bóh w templu za arcybiskopa, a lódže cyrkwyje béchu woprawdže poine Boha, pěnjachu, tak zo so durje lédma hodzachu začinić.

Tak wulka cyrkej na wonym wječoru z Bohom přeběži. A hačrunjež Don Valentino wědzeše, zo njeje to poprawom jeho nadawk, přečini wjele časa z tym, zo pytaše přihódne městno za klečacu lawku arcybiskopa. To bě wězo něšto hinaše hač hodowne štomy, truty a wino! To bě prawy hodowny wječor. Ale do tutech myslí nutř slyšeše kłapanje wo wrota.

„Štó klepa na hodownym wječoru wo wrota tachantskeje cyrkwyje?“ prašeše so Don Valentino. „Njejsu ludžo hišće dosć so modlili? Kajka žadosć je jich wobjała?“

Z tutymi słowami džeše wrota wočinić, a ze zaducom wichora zastupi wbohi, roztorhany muž do cyrkwyje.

„Kelko Boha tu je!“ wuwoła wjele se a rozhladowaše so. „Kelko krasnosće! Móžeš to samo wot wonka pytnýc. Monsignore, njemóžeće mi něšto wot toho darić? Mysliće na to, zo je patoržica.“

„To slyša Jeho ekscelency, arcybiskopej“, wotmołwi měšnik. „Wón trjeba to za něšto hodžin. Wón je hižo kaž jedyn swjaty žiwý, ty njebudžeš tola žadać chcyć, zo so wón nětkole Boha wzda! A wyše toho njejsym ja ženje mansignora byl.“

„A tež nic cyle mały kusk njemóžeće mi dać, wysokodostojny knježe? Je tu tola telko toho! Jeho ekscelenca njeby to ani pytnyła!“

„Ně, sym prajił... dži... cyrkej je nětkole za ludži zamknjena“, a wón wuwjedge chudeho a da jemu mały pjenjenz.

Ale jako njezbožowny chudy z cyrkwyje wuńdže, zhubi so w samsnym wokomiku tež Bóh. Zastrožany rozhladowaše so Don Valentino a pytaše w čemnych chódbach a horjeka we wjelbach: Samo tam horjeka Bóh hižo njebě. Tónle krasny aparat z wězemi, postawami, baldachinami, wołtarjami, katafalkami, swěčnikami a pozłočenjemi, hewak stajnje tak potajnostny a mócný, bě so nadobo

struchly a njehospodliwy stał. A za něšto hodžin dyrbeje arcybiskop přińc!

Nanajbóle rozbudženy wočini Don Valentino jedne z wrotow won na naměsto a hladaje won. Ničo. Tež wonka njebě ani slěd Boha, hačrunjež béchu tola hody. Z tysac wobswětelných woknow slyšeše smjeće, rozbiće škleńcow, muziku a samo sakrowanje. Žane zwony, žane spěwy.

Don Valentino wuńdže do nocy, džeše přez njeswjate dróhi, w kotrychž so hara rozwolnych hosćinow lamaše. Ale wón znaješe prawu adresu. Jako zastupi do domu, sydaše so spřečelena swójba runje k blidu. Wšitcy přečelnje na so hladachu, a wokoło nich bě mały kusk wot Boha. „Wjesole hody, wysokodostojny knježe“, rjekny nan. „Nochceće być naš hósć?“

„Sym jara w chwatku, lubi přečeljo“, wotmołwi wón. „Dokelž njejsym ja kedžbował, je Bóh tachantsku cyrkej wopuščil, a Jeho ekscelenca přińdže hnydom so modlić. Njemóžeće wy mi swojeho bohaknjeza darić? Wy sće tola w towarstwje a njetrjebaće jeho tak trěbnje.“

„Mój luby Don Valentino“, rjekny swójbny nan, „wy zabudžeće, chcu rjec, zo su džensa hody. Runje džensa dyrbyja moje džěci bjez Boha być? Džiwam so, Don Valentino.“ A w samsnym wokomiku, jako muž takle rěčeše, smykný so Bóh z domu, přečelne posměwki hasnychu a truta bě kaž pěk mjez zubami.

A zaso won do nocy a přez wosamočene hasy. Don Valentino běžeše a wuhlada Jeho skónčnje znowa. Bě hač k wrotam města přišoł, a před nim rozpřestrěwaše so w čmě z lochkim sněhom posypany kraj. Nad lukami a rynkami štomow znošowaše so Bóh, jako by Wón čakał. Don Valentino padže na kolenje.

„Ale što wy činiće, knježe?“ prašeše so jeho jedyn bur. „Chceće so wy w tutej zymje nazymnić?“

„Pohladaj tam dele, mój syno! Njewidžiš?“

Bur pohlada tam bjez spodziwanja.

„To je naš“, praji wón. „Kóžde hody přińdže Wón a žohnuje naše pola.“

„Poskaj“, praji měšnik, „njemóžeš mi tróšku toho darić? My smy w měsće bjez Boha wostali, samo cyrkwyje

su prózdne. Daj mi něšto wot toho, zo by znajmjeńša naš arcybiskop móhl prawje hody swječić.“

„To mi scyla nutř njepadnje, wy luby wysokodostojny knježe! Štó wě, kak hrozbnje sće wy w měsće hrěšili. To je waša wina. Starajće so sami.“

„Zawěsće, je so hrěšito. A što nje-hrěši? Ale ty móžeš wjele dušow wumóžić, hdyž prajiš haj, mój syno.“

„Ja mam dosć z wumóženjom swojeje duše činić!“ praji bur ze šamałym wošcerjenjom, a w samsnym wokomiku pozběhny so Bóh wot jeho polow a zhubi so w čmě.

A Don Valentino džeše dale a pytaše. Zdawaše so, jako by Bóh byl stajnje rědši, a štož kusk wot njeho měješe, nochcyše ničo wotedać (ale w samsnym wokomiku, hdyž wón „ně“ praji, zhubi so Bóh a wotsali so stajnje dale).

Skónčnje steješe Don Valentino na kromje bjezkónčneje hole, a zdaloka při horiconće swěčeše so Bóh mile kaž podołhojta mróčel. Měšnik wali so do sněha na kolenje. „Čakaj na mnje, ow Knježe“, prošeše wón, „přez moju winu je arcybiskop džensa sam wostał.“

Jeho noze běštej na lód sprostnyłoj, wón běžeše w sněhu dale a zapadowaše so hač ke kolenam do sněha, a každy wokomik padaše wón po dołhosći do sněha. Kak dołho móžeše to hišće wutrač?

Skónčnje zaslyša wulki, rozzahly chór jandželow, pruha swětła přelama so přez mlu. Wón wočini drjewjane durčka, bě to hoberska cyrkej, a wosrjedz njeje modleše so měšnik mjez někotrymi swěčnikami. A cyrkej bě poła paradiza.

„Bratře“, zdychowaše D. Valentino, na kóncu swojich mocow a polny lodjtych jehlow, „měj sobuželnosć ze mnu. Mój arcybiskop je mojeje winy dla sam wostał a wón trjeba Boha. Daj mi něšto wot njeho, prošu ée.“

Pomału so modler jemu přiwobroci. A Don Valentino zblědny, jako jeho spóźna, hišće bóle, hač to hižo bě.

„Žohnowane hody tebi, Don Valentino“, zawoła arcybiskop a přińdže jemu napřećo, cyle wot Boha wobdaty. „Ale hólce, dokal sy ty jenož běžał. Što sy božedla wonka w lódzymnej nocy pytał?“

Dino Buzzati

Materializm a materializm!

Snadž budžeće so nad nadpismom džywać, lubi čitarjo! Ale chcu popytać małe rozpominanje wo tutej maj slowomaj.

Wobkedžubuju hižo dlěši čas, zo so te jedne slowo materializm jara wšelako wužiwa a znjewužiwa.

Zetkawam na přiklad runje w tutej měsacach wjele ludži, kiž swarja drje na tych „materialistow“, ale sami njerěča wo ničim druhim, hač wo tym, što wšo „pola nas nje-dawa“!

Či „materialisća“ bychu so jara wjeselili, hdy bychu čí „njematerialisća“ trochu mjenje njematerielnje myslili!

Dialektiski materializm je najprjedy filozofiski nahlad wo swěće. W praktiskim žiwjenju mjez čłowje-

kami njeprěduje wón materialistiske žedženje za (zapadnym) zwonkownym derjeměćom, ale chce socialnje sprawny swět za wšitkich čłowjekow. A k tutomu prócowanju je husto jara wjele idealizma trěbne!

Njej' poprawom wohańbjace, zo wjele njematerialistow, wjele křescanow suđži „materialistow“ jenož po materielnych wuspěchach? Njewohańbimy my naše „křescanske“ nastajenje, hdyž wumjetujemy jim wěste njedostatki w derjeměću na materielnym polu, smy pak slepi za šansy?

Twjerdžić, zo wěrju do žiweho Boha, a rěčec jenož wo zhromadne žiwjenje morjacym derjeměću, je napřećiwk! Snadž je to nastork k rozpominanju!

Epitaf w Budyšinku

Bóh woła Hańžu Gonxa Bejaxhiu

Njedawno spožči so maćeri Terezy Měrowe myto Nobela lěta 1979. To móžemy zarjadować do samsneho počesćenja za tajkich wuznamnych humanistow kaž Henri Dunanta (załožer Cerwjeneho křiža), Alberta Schweitzera abo Martin Luther Kinga. Při wšěch njesměrnych zaslužbach maćerje Terezy měli pak woči wotewrjenej džeržeć za towaršnostny system, kotryž je sam přičina za bėdu a nuzu, kotruž spyta „jandžel Kalkutty“ zlahodźić! Tak dyrbja so jeje prócowanja runać „kappe, kotraž padnje do morja“, kaž je wona sama to raz fórmulowała. Wotpowěduje to žiwjenju a skutkej maćerje Terezy, zo so wona wot masowych mediow runje tuteje towaršnosće jako wupowěšadlo lubosće k blišemu předawa? Štó je tutón „jandžel Kalkutty“, što chce tuta žónska?

„Modlitwa bjez skutka njeje modlitwa“ – to je hesło čłowjeka, rjadnicy, kotraž so njedawno z Měrowym mytom Nobela 1979 wuznamjeni: Maćer Tereza z Kalkutty. Jeje mjeno bě cyłemu swětej hižo dawno do toho znate. Jej spožčene myto je mjenjacy jenož jedne z mnohich wuznamjenjenjow, kotrež so jej dotal spožčichu, myto a připóznaće za jeje woporniwe a njesebične zasadžowanje za hłód tradacych, chorych, wustorčenyh a mrějacych w Indiskej a druhich džělach swěta.

Nětko 69lětna rjadniska sotra narodzi so 27. awgusta 1910 w južno-słowjanskim měsće Skopje jako džowka albanskeju staršeju. Jeje byrgarske mjeno: Hańža Gonxa Bejaxhiu. W jeje ródnym měsće wopytuje statny gymnazij a zastupi w tutym času do Marijanskeje kongregacije.

Hižo z dwanaće lětami čuje so k tomu powołana, swoje žiwjenje cyle do božej služby stajić jako rjadniska sotra. Jako jezuića wospjet wo misionstwje w Bengaliskej rozprawjeja, je za nju wěste: Wona chce do Indiskeje hić!

W arcydiecezy Kalkutta džělaja wosebje Loreto-sotry z Irskeje. Tohodla zastupi Hańža Gonxa Bejaxhiu 29. nowembra 1928 do Loreto-klóštra Rathfranham w Dublinje, zwotkel pósele so do nowiciata do Darjeeling w Indiskej. Tu wotpołoža mloda Hańža 24. meje 1931 přenje sluby, šěsć lět pozdžišo tež wěčne sluby. Jako klóšterske mjeno wuzwoli sej te maćeje Terezy.

Darjeeling je jenož mjezstacija. Sotra Tereza dostanje bórže nadawk, při St. Mary's High School (wyša šula swj. Marije) w Kalkuće zemjepis wuwučować. Wot 1929 je wona na tutej šuli najprjedy wučerka, potom direktorka.

W službje bėdnych

St. Mary's High School słuša k Loreto-klóštrej w Kalkuće. Tutón klóšter leži w jedneje z najhuscijo wobydlenych a najchudšich kónčin tutoho indiskeho wulkoměsta. Wokoło njeje su slumsy a hoberske smjećišća. Tež hdyž je klóštr sam kaž oaza wosrjedz tuteje bėdy, je mloda sotra tu jara zahe z bėdu a chudobu konfrontowana.

Najrozsudniši drje džěn w žiwjenju Terezy je 10. september 1946.

Ze železnicu po puću do Darjeeling přińdže k přeswědčenju, zo dyrbi wšo dotalne spuścić a so cyle stajić do služby tych, za kotrychž so nihtó zamołwity nječuje, kotřiž na dróhach hinu a mrěja, kotřiž su w njesměrnej bėdže žiwi. Wot wyšeje jeje rjadu a wot bamža Pija XII. wuprosy sej dowolnosť, zo smě zwonka rjadu žiwa być a w slumsach džětać.

18. awgusta 1948 wotpołoža Tereza

habit (drastu) Loreto-sotrow a zadržaci so do běheho sarija z módrej bortu, drasty chudych w Bengaliskej. Pozdžišo stanje so tutón rjadniska drasta Misionarkow lubosće k blišemu.

Wot Kalkutty dže maćer Tereza k misionsko-lěkarskim sotram do Patna, zo by so dała w zastaranju chorych wukublać. Po nawróće hišće w samsnym lěće založi swoju přenju slums-šulu w Moti Jheel (slums mjenuja so měšćanske kónčiny, hdžež by dla najchudši w najbėdniejszych poměrach. Mnohe města zapadneho swěta, kaž New York a Rio de Janeiro, maja tajke slumsy). Jeje cyła starosć a lubosć słuša nětko chudym. Wona chce wopušćenym schow a bjezdžijnym přichod poskićeć. Pozdžišo založi mjez druhim dom za mrějacych, „Nirmal Hriday“, a dom za wopušćene džěci.

Příklad za cyły swět

W Kalkuće nastanje maćerny dom kongregacije Misionarkow lubosće k blišemu. 7. oktobra 1950 so tuta kongregacija schwali a rozšěrja so nětko po cyłym swěće. Přizamknu so jej mnohe žony a mnozy mužojo, kotřiž w slumsach městow, w domach za wopušćenych a mrějacych, w šulach, mjez wusadnymi a w pohibliwych stacijach džělaja.

Kongregacija ma mjez tym přez 1 500 sotrow a bratrow. Jenož w Indiskej ma wona wjac hač 60 domow. Hižo 1976 wobstarowachu so wot kongregacije 81 šulow, 335 pohibliwych ambulancow, 28 centrumow za swojbné planowanje, 67 lepra-stacijow, 28 domow za wopušćene džěci a 32 domow za mrějacych po cyłym swěće.

Maćer Tereza je zahibnyła hibanje lubosće a tak njeličenym pomoc a nadžiju w jich zrudnym žiwjenju darila.

Egbert Brock
(z Die Union)

Mosty zwjazuja čłowjekow!

K adwentej

Dwaj tysac lět Ty hižo přichadžeš
zo byštej bytoj měř a wjes'lo
a stajnje minje lěto so
a stajnje hani tebjě swět

Hraje stajnje hišće swoju staru hru
hđež jedyn wo druhého kóstkujě.
Ty nimo džeš chutnje a čicho hladajo
a prajiš přəcəlnje: „Pokojće so
hđež je čma wokół was
a njeje puća a hwězdy
hišće wjedže puć ze swětla do swětla.
Ja to sym. Ja přewinych swět!“

Rudolf Alexander Schröder

Štóž njedóstawa „Pomhaj
Bóh“ přez swoju faru, móže sej
jón přez póstu skazać pola:

Gerhard Laser,
8601 Hochkirch, Kirchweg 4!

Činće to prošu!

Jakub Bart-Čišinski

Zyma

Hwěžki sněhowe so z njebjes saja,
kryja lěća zwjadle čěto,
hrěja zymy hrube džělo,
jako dejmanty so błyskotaja.
Zana pak kwětka so njesměwa,
žane pak ptačatko njespěwa,
žana rěčka nješwórci,
žadyn bručik njebórci:
Dolam, horam čišina tak stysknje baje,
kak sněh smjertny kitel tkaje.
Hdyž pak sněhowki zazwonja,
prěnja fijalka zawonja,
slónčne hdyž pruhi do hole a do honow sahnju,
z juha hdyž spěwarjo čahnu:
Brjemješko brodač šědźiwu wjaza;
měć so z procha,
kwětk jeho storka, ptak jemu kaza –
a wón sylzy ronjo płocha.

Na sylwestra

Přez nóc hwězdnu klinča zwonow chōry.
Stare lěto doběžane
do rowa zwonja.
Šeptnu wotmołwjenje doty, hory,
z wyskom, styskom přeměšane.
Sylzy so ronja,
žorty so honja.
Nježortuj! Njeplakaj!
Na Boha twar swój staj!
Z spěšnej kročalku přindže hodžinka,
w kotrejž do rowa zwónčk či zaklínka.

K 70. posmjertninam Čišinskeho:

Serb, duchowny, basnik

Bart, Jakub, tež Čišinski rěkany, rodź. 20. 8. 1856 w Kukowje, zemřel 16. 10. 1909 w Pančicach. Syn serbskeho ludu a křesćanskeje wěry, narodny prócowar a literat. Dari swojim Serbam ze swojim basnistwom duchowne brónje, trěbne we wojowanju wo žiwjenje serbskeho luda. Za to zasadži cyłe swoje žiwjenje.

Tak móhla wizitna kartka najwjetšeho basnika našeho luda spisana być. Mjeztym je wón 70 lět njebohi. Mjenujemy jeho wótčincea, patriotu. Modernym wušam móhlo to trochu antikwarisce a zastarsce klinčec. Tak tež jeho literarne plody snadź pola někoho pod tutym próškom stawiznow čerpja. Tola jeho problemy su nažel tež džensa zdžěla hišće naše problemy, a tuž so nadawki wospjetuja. Swět drje je so změnil, ale próca wo nabožnosć a narodnosć wostawa, haj, džělo přiběra.

Zaběraš-li so z wuwicóm Čišinskeho dokładnišo, spóznaješ, kak dobry přikład móhl wón tež džensa hišće młodym Serbam, wosebje studentam, być.

Hdyž pjatnaćelětny do Prahi na studije přindže, hišće špatnu serbsčinu rěčeše, serbsce pisać móžeše lédma. Ale hižo po někotrych lětach so w maćernej rěči tak wukmani, zo móžeše wona jemu k spjelnljenju jeho narodneho programa služić. W Praze bu Čišinski duša a duch Serbowki,

w Serbach wšeho tehdyšeho studentstwa. Tak založi wón zhromadnje z Muku a druhimi 1875 Hłownu schadźowanku serbskeje studentskeje młodžiny. Hižo 2. hłowna zhromadźizna-schadźowanka založi sej swój časopis „Lipu Serbsku“, a dwacećilětny Bart bu z jeje redaktorom. Přez pjeć lět bě to móhřjec jeho organ.

Tu wozjewješe swoje džěla, hłownje roman „Narodowc a wotrodženc“ (tutón roman napisa wón najskerje w prózdnicach po maturje) a epos „Nawozenja“. Jeho basnje tutech lět wuchadźachu w časopisu Kwětki, organje Serbowki. Z tohole towarstwa serbskich studentow w Praze wuńdžechu tajcy zaslužbni mužojo kaž Hórnik, Libš, Winger, Andricki. Tež w Čišinskim dozrawi tam sylna wola, wojować wo prawa swogeho luda.

Jakub Bart bu duchowny, a to wot Boha wobnadeny. Běše wuběrný rěčnik. Swoje předowanja je zawěsće runje tak swědomiče wudžělał kaž swoje basnje. „Z płomjenitým, zahorjacym słowom wědžeše lud sobu stornhnyć“, pisaše za nim Jurij Delan w nekrologu. Njeběše drje tež bjez poroka, ale při wšěm běše wón muž wulkeho ducha, šěrokeje wutroby, wótčinskich idealow. W jeho basnjach chowa so prawa serbska duša a hłuboka nabožnosć.

Njedosaha tuž po Čišinskim mjenować dróhi, šule, stajec pomniki. Njedosaha, čitajo jeho basnje, so chcyc wokřewić. Čišinski je džensnišim młodym Serbam namołwa, so zasadzić za zachowanje našeje nabožneje a narodneje substancy!

Z Katolskeho Posoła

K „Lětu džěsća“

NOWOČASNI NJEWÓLNICY

Čěraja wodu z hłubokich indiskich studnjow. Sadžeja w blóće a wodže teptajo rajs w Indoneziskej a Bangla Deshu. Kopaja cyły dzeń z čěžkimi motykami na pučach w New Delhi. Noša cyhele a murjuja we wulkich městach Lačonskeje Ameriki, skubaja bałmu w Africe, pletu přestrěncy w Pakistanje a Marokku a rjedža črije za turistow w Španiskej. Přenajmuja so jako pomocni džělačerjo na cokorowych plantažach na Philippinach. Bjeru na so wšě móžne pomocne džěla – wot čišćenja črijow hač k njedostojnemu čłowjeka poskićowanju swogeho čěta za pjenjezy – jenož z bychu z hłodom njezahynili a swogej

swójbyje něšto malo pjenzez zaslužili: Džěci třěchoho swěta!

Do njobjes wolace a šokowace su rozprawy Mjezynarodneje organizacije džěla (ILO) při Organizaciji Zjednočenych narodow (UNO): W krajach Třěchoho swěta džěla na 52 milionow džěci pod 15 lětami — 29 mio w Južnej Aziji, 10 mio w Africe, 9 mio we Wuchodneje Aziji, 3 mio we Łačónskej Americi a 1 mio na Bliiskim ranju a w južnej Europje. Najskerje wšak je ličba hišće wyša, dokelž eksperca ILO zwjetša njejsu móhli statistisce zaprijec te džěci, kotraž nimo šulskeho časa hišće na džělo chodza. „Z džěćimi so džensa hišće často wikuje kaž z njewólnikami“, rěka w rozprawje. „Džěfaja na schoowanych zadnich dworach, w čmowych kutach a bydla w twarjenjach,

zo je to čłowjeka nješkodne.“ „Čłowjestwo ma džěcom dać wšo najlěpše.“ — tak rěka jedna ze zakładnych sadow Charty prawow džěci, kotruž je UNO 1959, potajkim runje před 20 lětami, schwalila.

A lětsa so po wšěm swěće swjeći „**Lěto džěsca**“! Kajka to hańba za swětowu zjawnosć, zo tajke wobstojnosće hišće w mnohich krajach eksistuja! Kak zbožowne móžeja džěci pola nas być! Za nje so wot małosće na wšě možne wašnje staraja socialne zarjady a institucije. A maćerje dótawaja wulku podpěru při kubljanju a zastaranju swojich džěci. Cim mjenje je zrozumić, zo njechaja někotre žony hižo wjac hač jedne abo dvě džěci měc abo zo so džěci „ze socialnych přičin“ njemóžeja narodzić.
po S. Lewandowskej

Chrystusowy narod džensa

„Hdy by so Chrystus tysac króc w Bethlehemje narodził a nic w tebi:

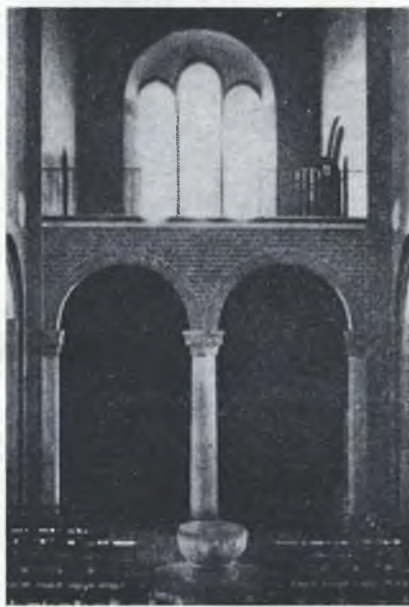
Ty wostał wěčnje zhubjeny!“

Tuto nam drje znate slowo je mystisce a pietistisce zmysleny lékař, wot kotrehož mamy w našich spěwarskich někotre kěrlušy, wuprajil. Wón je chcył z tym nas skedzbnic, zo Jězusowy narod njeje jenož bibliski akt a fakt, wo kotrymž hody předu-jemy, w našich hodownych spěwach a oratorijach spěwamy, štož předstajamy w žibikowych hrach a w tworjacym wumělstwje, ale — w rěči filozofow — eksistencialny podawk we wšědnym žiwjenju křescana, potajkim něšto, štož dyrbymy přeco a přeco zaso znowa nazhonit.

My so wjeselimy nad hodownym podawkom, my wěrimy do wot knježny Marije narodženeho Syna Božeho. Ale my njesměmy wěric jenož do Chrysta zwonka nas, ale — kaž je Zinzendorf wuzběhnył — do Chrysta w nas! Wěra do njeho rěka, byc znutřkownje z nim zjednočeny a zwjazany.

Runje to je chcył Angelus Silesius w horjeka napisanym hrónčku wuprajic. Wězo nas stroža scěwki, ko-

trež wón mjenuje: Hdyž tomu tak njeje, zo budže Chrystus w tebi narodženy, zo je w tebi žiwy, — potom sy na wěčne zhubjeny! Wo tym noch-

Harmonija romaniskeje cyrkwy!

ce moderni čłowjek a tež křescan rady něšto slyšec. A tola jedna so wo biblisku wěrnosć!

Kožde hody spěwamy „Zhubjene džěci, Chryst je na swěće!“ A jako so přenje swjatki tři tysac Pětra prašachu: „Wy mužojo, lubi bratřa, što mamy činić?“, tutón wotmołwi: „Wuchowajće so z tutoho zhubjeneho luda!“ (po Lutheru). Hdyž biblija rěči wo zhubjenym swěće, nochce z tym prajic, zo njemóže tutón swět tež rjany być. To smy nazhonili w Beskidach, w Karpatach, w Alpach, při morju, ale tež doma w našej zahrodce. Ale tola njeje tutón swět dokonjany, ale wohroženy.

Wohrožace fakty su hlód na swěće, wojny a terorizm, zajědojćenje powětra a wody, njedosahaca energija! Lutować, lutować, lutować rěka přeco zaso. Zhubjeny je čłowjek, kiž je žiwy jenož swojej sebičnosći, swojemu dobytkej, swojim požadliwoscám — ale tež, kaž Swjate pismo wuraznje praji, kiž njewěri do Chrysta.

My wočakujemy tute hody wjetšu ličbu kemšerjow hač hewak. Njech to njobudže za nich jenož sensibelne začuće, ale nowe narodženje našeho Knjeza a Zbōžnika w nas wšitkich a tež w nich! L.

Zapokazanje noweho Zhorjelskeho biskopa

Na swjedženskich kemšach w cyrkwi swjateju Pětra a Pawola bu sobotu, 13. oktobra dotalny farar z Rózborka (Rothenburg), dr. theol. Hanns-Joachim Wollstadt, kotrehož běše synoda w měrcu za noweho biskopa Zhorjelskeho cyrkwiwnekeho wobwoda wuzwolila, přez biskopa dr. D. Albrechta Schönherra do swojeho wysokeho zastojnstwa zapokazany.

Wězo bě so nahladna ličba wosadnych zhromadžila, a boži dom bě přepjelnjeny. Biskop Schönherr rěčeše wo Ochranowskim hesle dnja z 85. psalma: Biskop je pastor pastorum, duchowny za wšitkich. Skoro přewjele so wot njeho žada. To móže jenož dokonjeć, hdyž slucha na Boha a tež na čłowjekow. Biskop njesmě jenož rěčeć, ale móc připosluchać a na to hladać, zo byštej „dobrota a swěrnosć so zetkałoj, prawdosć a měr so

wokošaloj“! To plaći za cyrkěj a swět. Měr dyrbi napřećiwjenja přewinyc.

Nowy biskop přědowaše wo lisce na Hebrejskich 13, 5 — 9. Wón započ a z tym, zo móhlo so jemu styskać nad wulkej ličbu nadawkow, kotraž na njeho čakaja. Wón pak skónči z tym, zo wón wobswědči, zo dže z wulkej wjesolósću do swojeho noweho zastojnstwa, dokelž wě wo božej hnadže a jeho slubjenjach, kiž steja w knihach Jozuowych: „Njesjym ja tebi prikazał, zo by so posylnil a dobreje mysle byl? Tak njobej so a njestrojžej so, přetož Knjez, Twój Bóh, je z tobu we wšitkim, štož budžeš činić!“

Hišće wjele dobrych slowow so praješe, wosebje po kemšach w interneje zhromadžiznje. Biskopja abo jich zastupjerjo z NDR a ze ZRN rěčachu, k tomu hosć z wukraja, z Ludoweje republiki Pólskeje, z ČSSR, z Francoskeje. Přitomni běchu tež zastupnicy stata z Rady města Zhorjelc a

z Drježdžanskeho a Choćebuskeho wobwoda. Za nich wšitkich a za knjezerstwo našeho stata rěčeše na zdobne wašnje statny sekretar za cyrkwiwneke naležnosće, Hans Seigewasser.

Nichtó sebi tehdom njemysleše, zo budže runje wón za pjeć dnjow njeboički! Přetož wón wustupowaše runje tamnu sobotu na čerstwe a žiwe wašnje. Wězo spominamy tež tudy na tutoho sprawného muža z čestliwoscú. Wón je přeco dobre styki pytal mjez cyrkwju a statom! To připózna w swojim skónčnym a džaknym slowje tež hižo pjeć dnjow do smjerće Seigewassera so rozžohnowacy biskop dr. Fränkel!

Podpisany gratulowaše na koncu nowemu biskopej w mjenje ewangeliskich Serbow, za kotraž ma so tež starać. Rjenje bě, zo běchu někotre žony w serbskej drasce na kemšach. My wšitcy přejemy nowemu biskopej božu móc a bože žohnowanje! L.

Před dzesač lětami hody w Budyskej chorowni

Njedawno pytač něšto w swojeje bibliji, w pismach Stareho zakonja. Tolsta je to kniha, a mjez jeje lóppenami móže so někotrezkuli druhe lóppeno schować! Tak bě to tež w mojej tolstěj bibliji: Namakach něhdže mjez stronami pola profeta Jesaja lóppeno z nadpismom „Hodownički w chorowni – Budyšin 1969“. Napisala bě tutu papjeru, na kotrejž stejšeje program našich hodowničkow w chorowni, pastorka Seele, dzensa hišće w Budyšinje na jednym z tamnišich farskich městnow skutkowaca fararka.

Před dzesač lětami potajkim! Třo duchowni wopytowachmy každy tydźen křesćanskich chorych we wulkej wokřesnej chorowni, jedyn katolski, ja, a dwaj ewangelskaj, mjez nimaj tuta fararka. Hačkuli so tež hewak druhdy zetkachom při našej službje, bě to hody direktnje planowane: Zhromadnje wuhotowachmy ekumenisku hodownu nutrnosť za chorych. Dokelž wotmě so wona na wjacorych stacijach, so stajnje wotměnjachmy: jónu předowaše katolski duchowny a ewangelski modleše so

modlitwy, poł hodžiny pozdžišo bě nawopak. Wotběh bě před tym zhromadnje zrěčany. W léce 1969 bě wón tajki: Chór (zwjetša ewangelski tačantski) zaspěwa adwentny kěrluš. Potom jedyn duchowny chorych a personal, kotryž bě přichwatał, postrowi. Tež tu so wotměnjachmy, nič nječinješe so dwójce, najprjedy ewangelske a potom katolske abo nawopak! Samsny duchowny modleše so z přítomnymi psalm. Potom spēwaše zaso chór, hišće jedyn adwentny kěrluš, bě takřec hišće adwent. Ale w tředim dytku započachu so hody: Čitaše so přeni džěl hodowneje stawizny po Lukašu. A po tym so tež hižo spēwaše: „Čicha nóc, swjata nóc ...“ Najpozdžišo tu započachu wosebje chori plakać ze styskom a žadosću za domom, za zbožownym džěcatstwom, za ... Po tym přečita so hišće druhu a tředu džěl hodowneje stawizny, přetorhnyeny wot hodownych kěrlušow chóra a wosady. Potom jedyn z duchownych předowaše. Njeběchu to lochke předowanja. W chorowni wostali běchu jenož čežke pady. Tamnych běchu přez hody domoj pósłali!

Po nutrności wopytowachmy na jich stwach cyle čežko chorych.

C. Pjech

Nazymske schadžowanje 21. synody ew.-luth. sakskej krajneje cyrkwy

Hižom njedžele do zeńdženja synody dóstawachu synodalajo tolste listy z džělowym materialom a čišćanymi rozprawami. To bě nam znamjo, zo napinacy a wobšěrny program na nas čaka. Kaž na každym nazymskim schadžowanju rozprawjachu Krajnocyrkwinski zarjad, Cyrkwinske wjednistwo a biskop.

Prěnja rozprawa rěčeše wo wšelakorych službach a přócowanjach našeje cyrkwy. 44 stronow dołha bě!

Rozprawa Cyrkwinskeho wjednistwa bě wěnowana cyrkwinskemu džělu za džěto. Mjezynarodne léto džěšća je derje k tomu pohnuło. Jenož dwaj dypkaj niěch stej naspomnjeje:

1. We wosadnym duchownym džěle ma so bóle džiwac na swójby a džěci.

2. Cyrkwinske džěto za džěci ma być zwjazane z jich žiwjenjom a dyrbi jim pomhać, zo bychu w našim času jako křesćenjo žiwi być móhli.

Rozprawa biskopa stejšeje pod duchownym prašenjom: Kak smy žiwi z božej wěrnosću? Wěrnosć biblije dyrbi nas jednać, a tola mamy tu wjele cyrkwjow. Nuzne je, zo so strózbje přócujemy wo dalše zbliznje.

Zwonkowe misionstwo rozprawješe wo křesćanstwje w Chirje a w Etiopiskej, wo islamje w srjedźnym oriente, wo zwiskach Lipsćanskeho misionstwa z cyrkwami w Južnej Indiji, w Tansaniji, w Keniji, w Brasilскеj a w Nowej Guineji. Lipsćanske misionstwo je zwólniwe, we wosadach wo swojim džěle powědać.

Ważne běchu wuradžowanja synody dla zjednoćenja ewangelskich cyrkwjow w našej demokratskej republice. Wuběrk synody je wudžělať na-

mjet za zhromadne wěrywuznaće. W přichodnym zeńdženju ma so dale wuradžować wo organizatoriskim zjednoćenju.

Synoda dyrbješe wuradžować wo nowych cyrkwinskih zakonjach a je wobzamknýc – wobsadjenje farskich městnow, zwyżenje dochodow a rentow cyrkwinskih přistajenych, schwalenje wotličenja na léto 1978, finančny plan na léto 1980. Dokelž běchu cyrkwinske dawki poměrnje derje došle a wosady mjenje podpěry trjebachu, móžachu so mzdy wo něšto zwyżić. Synoda so wšitkim džakowaše, kiž su k tomu přinošowali ze swojej přocu a ze swojimi pjenjezami.

Synoda měješe 21 hosći z Pólskeje, z ČSSR, z Madžarskeje a ze Zapadneje Němskeje. Nimale wšitke druhe ewangelske cyrkwy NDR běchu swóich delegatow pósłali. Tak so cyrkwy mjez sobu zeznawaja, so zhromadnje staraja a so wjesela.

Kurt Hładki (Lattke), serbski synodal

Štóž křiwi prawo chudeho, so k Bohu woła podarmo!

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadza jónkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hlowny zamólitwy redaktor: Farar Cyril Pjech, 84 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 44 91. Ekspedycja: Farar Lasar, 8601 Bukeycy (Hochkirch, Kirchweg 4). – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1918)

POWĚŠĆE

Berlin/Drježdžany: Wodźacy biskop Zwjazka ewangelskich cyrkwjow w NDR a naša sakska krajna synoda stej hódnoćiloj w Romje zemřětoho statneho sekretara knježerstwa našeje republiki za cyrkwinske prašenja, Hansa Seigewassera. Biskop Schönherr wupraji hluboke potrjechenje nad njezapkej smjerću: „wot nas wšitkich wysoko česćeneho statneho sekretara“ a praji wo zemřětom, zo je wón bytostnje k tomu přinošował, zo je so poměr mjez statom a cyrkwu znormalizował a zo je so tutón poměr na rjadowane poměry wuwil. Sakska krajna synoda praji: „... Wón je puće pytał, kiž su za křesćanow a marxistow zhromadnje móžne ...“

Berlin/Bad Saarow: Kónc septembra, spočatk oktobra zeńdže so w Bad Saarowje Internacjonalny sekretariat Křesćanskeje měroweje konferency (CFK). Biskop ewangelskeje cyrkwy Berlin-Brandenburga a předsyda Konferency wjednistwow Ewangelskich cyrkwjow w NDR, biskop dr. Schönherr, rěčeše w běhu posedženja wo najnowšich akcijach Zwjazka ewangelskich cyrkwjow w NDR k podpěrje přócowanjow wo wotbró-

njenje a za pokročowanje politiky wotbrónjenja. Wón postrowi při tym sekretariat CFK w mjenje wjednistwa našich cyrkwjow a zwurazni, zo waži sej džěto sobustawow CFK. Jedyn referat měješe tež zastupowacy generalny sekretar CFK, farar Christie Rosa/Sri Lanka (naše foto, fotografowany wot B. Pjechoweje w juniju w Berlinje).

Oslo: Norweskij parlament, kotryž ma prawo, spožčić „Měrowe myto k spěchowanju swětowego měra“, je tuto myto lěta katolskej rjadnicy, maćeri Terezy z Kalkuty, spožčil. Hižo w léce 1964 bě tuto myto ewangelski farar Martin Luther King, wojowar wo prawa čornuchow w USA, dóstał. Wo maćeri Terezy wozjewimy w tutym čisle nastawk.

Rakecy: Wobraz na tutej stronje pokazuje wopytwarjow ekumeniskeho swójbneho dnja 30. junija w Rakecach (widźimy přědku młodeho serbskeho lěkarja dr. Hermana (sedžo), zady w čornym wobleku stejo arcyměšnik Sołta z Konjec a w kašćikatej košli knjz Čornak, předsyda wosadneje rady w Ralbicach). Kátolska Ralbičanska wosada a ewangelisko-lutherska Rakečanska wosada běštej sej duchownje hačene džěci z Dwora Katerny z Großhennersdorfa a z Domu Marje a Marty z klóštra Marijineje hwězdy přeprošyloj, a swójbny wobezu wosadow so z nimi zaběrachu a jim rjane popoždno darichu.

Kóžde lěto wudžěta so na zhromadnym posedženju kátolskeje wosadneje rady Ralbičanskeje wosady a ewangeliskeho cyrkwinskeho předstejčerstwa Rakečanskeje wosady džělowy plan za ekumeniske akcije na cyłe lěto. Mamy to za rjany příklad praktiskeje ekumeny a nadźijamy so, zo so to hišće dale wutwari a wot druhich wosadow napodobni.

Pančicy-Kukow: Njedzelu, 14. oktobra, přińdže wjace hač 2 500 ludźi w „Lipju“ k pomniku wulkeho serbskeho basnika Jakuba Barta-Čišnenskeho, zo bychu jeho 70. posmjertniny woswjećili. Kładzechu so wěncy, a w šuli, po nim pomjenowanej, wotewrě so nowa stajna wustajeńca (dobry cil za njedzelsko-popołdniše wulěty!) wo njesmjertnym džěle basnika. Při wopomnjenkej swjatočnosći měješe basnik a spisowačel našeho časa, Jurij Brězan, wopomnjenku nareč. (W tutym čisle wozjewimy tutomu jubilejej wěnowany nastawk z pjera našich kátolskich bratrow.)

Rakecy: Wutrobne přeprašenje na schadźowanje wosadow Hodźij, Njeswačidlo a Rakecy, njedzelu, druhého adwenta (9. decembra)! Započinamy 9.30 hodź. z kemšemi z božim wotkazanjom. Po kemšach je „kemšaca bjesada“, kotruž, kaž hižo loni a před dwěmaj lětomaj, knjz Arnošt Grofa z Chasowa nawjeduje. Tež hosćo z druhich wosadow su lubje witani — přińdźeće!

Drježdźany: We wosadneje žurli wosady Chrystusa w Strehlen schadźowaše so wot 20.—24. oktobra naša sakska krajna synoda. Naš serbski synodal, knjz Hładki, poda nam cyle čerstwu rozprawu wo tym, kotruž móžće w tutym čisle čitać.

Dessau: We „hlownym měsće“ anhaltskeje krajnjeje cyrkweje wotmě so nazymske schadźowanje Synody Zwjazka ewangeliskich cyrkwjow w NDR wot 21. do 25. septembra. Hlowne temy běchu: Elementarne prašenja duchowneje eksistency su so wujewili; kontakt z wosadami dyrbi być wuši; lědma kročel dale na pučku „Zjednočenej ewangeliskej cyrkwi“. W poslednim dze wo to, zo so něčiče tři zwjazki našich cyrkwjow, mjenujcy Zjednočena ewangelisko-lutherska cyrkej w NDR (VELKDDR), Ewangeliska cyrkweje unije (EKU) a Zwjazk ewangeliskich cyrkwjow w NDR, kiž maja kóždy nimo krajnych cyrkwjow swoju synodu a swoje nawodniske organy, zjednoča do jednoho zwjazka „Zjednočena ewangeliska cyrkej“ (VEK). To by było derje!

so Wy wěnujeće, je jara wazny. Mnoho křesćanow njeje sej toho wědomych... dyrby přiznać, zo tež ja tutomu problemje so njejsym dosć wěnował. To sta so při mojim pućowanju přez Waš kraj (Ludowa republika Madžarska, hdžež měješe Billy Gr. ewangelizaciju — přisp. red.), w septembru 1977, zo spóznach zamówitost křesćana, měrej na swěće sluzić. Tuto dozpoznać skrući so při mojej ewangelizaciji w Ludowej Pólskej w oktobru 1978... dyrbymy so na kóžde móžne waznje za měr zasadźować!...“

Princeton (USA): W tutym uniwersitnym měsće, w kotrymž je na příklad tež Albert Einstein skutkował, wotmě so w septembru Swětowa konferenca za nabožinu a měr. Na konferency wobdžěli so 350 zastupjerjow 10 nabožinow z 48 krajow. Wobdžělnicy wuprajichu so w „Princetonskim wozjewjenju“ za Salt II-zrěčenje, za wotbrónjenje na wšěch polach, za nowy hospodarski porjad na swěće, za socialnu sprawnosć a za zwoprawdženje čłowjeskich prawow. Generalny sekretar UNO a ameriski prezident Carter wobdžělnikow přiěštaj.

Z NDR wobdžělišťaj so kátolski biskop Mišnjanski, Schafran, a ewangeliski profesor teologije Bassarak, wicepresident CFK (Křesćanskeje měroweje konferency)!

Wapienica (LR Pólska): W tutej wsy blisko Bielsko-Biały, hluboko w Pólskej, wotmě so wot 12. do 19. oktobra serbski dohotowanski čas. Na karće na redaktora bě so 20 wobdžělnikow podpisało. Wočakujemy dokladniše rozprawy! Loni w Janskich Láznjach w ČSSR je so nam jara lubiło.

Serbske bože služby w decembru 1979

2. 12. — 1. adwent
Budyšin—Michalska: 9.00 hodź. kemše z božim wotk. (P. Albert)

9. 12. — 2. adwent
Bart: 8.30 hodź. kemše (S. Albert)
Budestecy: 14.00 hodź. kemše (G. Laser)

Rakecy: 9.30 hodź. kemše, zhromadnje z Njeswačidlom a Hodźijom!
Po tym kemšaca bjesada!

16. 12. — 3. adwent
Budyšink: 10.00 hodź. kemše z božim wotk. (G. Wirth)

Minakał: 8.30 hodź. kemše (Feustel)
Bukecy: 14.30 hodź. kemše z božim wotk. (G. Laser)

Poršicy: 8.30 hodź. kemše z božim wotk. (G. Wirth)

23. 12. — 4. adwent
Huska: 10.00 hodź. kemše (G. Wirth)

25. 12. — 1. dzeń hodow
Hrodźišćo: 8.30 hodź. kemše (S. Albert)
Bukecy: 9.00 hodź. kemše (G. Laser)

26. 12. — 2. dzeń hodow
Budyšin—Michalska: 9.00 hodź. kemše (P. Albert)
Minakał: 8.30 hodź. kemše (Feustel)

Großhain: W tutym cyrkwiskim wobwodze, do kotrehož tež wokřes Riesa słuša, přihojuje so za přichodne lěto kongres cyrkwinskeho dnja. Kongres přewjedže so w Riesy a Großhainje w samsnym času a zakonči so w Großhainje z wulkim cyrkwiskim dnjom. Tema rěka „Štóž so na něšto zwaži, dobudže žiwjenje! Přeprošujemy k rizikej we wobchadze z derjeměcom, k rizikej we wužicu časa, k rizikej w dožiwjenju horja, k rizikej w žiwjenju w towaršnosći“. Do přihotowanja nawjedowarjow rozmotwow, kiž je so hižo započalo, je synlje tež redaktor „Pomhaj Bóh“, farar Cyril Pjech, zapřehnjeny.

Awstralska: W samsnym času wopytašaj tutón kraj-kontinent prezident křesćanskeje měroweje konferency (CFK), biskop dr. Károly Tóth, a swětoznaty ewangelistiski předar Billy Graham. Dokelž njebě jimaj móžno, so wosobinsce zetkać, napisa Billy Graham na biskopa Tótha list, kotryž tutón wotmołwi a na njón zas Billy Graham. Billy Graham pisa w swojim lisće: „Nadawk, kotremuž